

ВІДДАНІ МЕДИЦИНИ ЖІНКИ

ЖІНКИ

Огляд – презентацію підготувала
завідувач сектору Л. Ф. Лізановська

Медичний диплом вперше був виданий жінці 23 січня 1849 року

Віддавна жінкам в медицині відводилось дуже скромне місце. Їм дозволялося лише допомагати породіллям, займатися акушерством. Практично в усіх країнах закон забороняв представницям слабкої статі займатися лікуванням. Суспільство вважало жінку надто витонченим та не дуже розумним створінням, тому різко скоротилися можливості для жінок у тих сферах, де вони могли б себе проявити. Існувала загальна думка, що будь-яка освіта зашкодить жінці, а про навчання медицині не могло бути і мови.

Та не дивлячись на всі заборони, медицина пишається іменами Елізабет Блекуелл, яка стала першою жінкою в світі, що отримала диплом про вищу медичну освіту. Маргарет Енн Балкли, відома як Джеймс Баррі, була військовим хірургом і провела першу операцію кесаревого розтину в Південній Африці. Флоренс Найтингейл – засновниця сестринської справи, автор праць з догляду за хворими, реорганізатор медичної військової служби. Вірджинія Апгар – американський лікар-анестезіолог, автор шкали АПГАР, яка дозволяє оцінити стан новонароджених. Варвара Андріївна Кашеварова-Руднева стала першою жінкою, яка отримала диплом лікаря в Росії. Вона присвятила своє життя гінекології, захистила дисертацію у цьому розділі медицини. Софія Анастасіївна Окуневська-Морачевська була першою українською жінкою-лікарем з вищою медичною освітою, організаторкою медичної справи в Галичині.

У цьому огляді представлені одні з перших жінок-лікарів, які вважали медицину сенсом власного життя.

Маргарет Енн Балкли

(Джеймс Беррі)

(1792-1795 - 1865)

Перша жінка-лікар в Європі, отримала популярність як англійський лікар, військовий хірург.

Всупереч офіційній забороні Маргарет Енн Балкли вступила на медичний факультет Единбурзького університету під виглядом молодого чоловіка і назвалася Джеймсом Беррі.

Після закінчення навчання в університеті Беррі повернувся до Лондона і успішно витримав екзамени Англійського Королівського Хірургічного Коледжу. Ставши військовим лікарем, служив у Південній Африці. В Кейптауні Беррі пропрацював до своєї відставки з армії. Займався лікуванням поранених і хворих солдат британської армії. На посту медичного інспектора колонії він багато зробив для того, щоб створити умови життя більш комфортними, покращити життя корінного населення. Його стараннями було налагоджено водопостачання, покращено міське управління.

Одним із хірургічних досягнень доктора Беррі стала операція кесаревого розтину.

Маргарет Балкли заради професійної реалізації все життя провела в образі Джеймса Беррі. Таємниця розкрилася тільки після її смерті.

Катерина Михайлівна Бакуніна

(1810 - 1894)

Знаменита сестра милосердя, героїня двох війн XIX століття. Народилась Катерина Михайлівна в сім'ї дворянина - колишнього губернатора Санкт-Петербурга і сенатора, отримала прекрасну, всесторонню освіту.

Під час Кримської війни, пройшла початкову медичну підготовку у Хрестовоздвиженській общині, і 21 січня 1855 року почала роботу медичною сестрою в бараках блокадного Севастополя.

За дорученням М. І. Пирогова очолила нове відділення медсестер для перевезення поранених в Перекоп. На цьому посту вона залишалась до 1860 року, «стала прикладом терпіння і невтомної праці для всіх сестер Общини».

У 1877 році Росія вступила в Російсько-турецьку війну. Бакуніна, як одна з досвідченіших організаторів медсестринської справи, була затребувана керівництвом Російського товариства Червоного Хреста. Не дивлячись на 65-літній вік, вона їде на Кавказ, очолює медсестринську службу у тимчасових шпиталях. По закінченні військових дій прощаючись, лікарі подарували їй пам'ятну адресу: «У всіх відношеннях Ви гідні звання російського солдата».

В 1893 р., за рік до смерті, Бакуніна написала книгу «Спогади сестри милосердя Хрестовоздвиженської общини».

Великий хірург Микола Іванович Пирогов, висловлюючись про беззаперечний вклад у світову історію сестер милосердя, серед найбільш відомих справедливо вважав Катерину Бакуніну.

Флоренс Найтингейл

1820 - 1910

Флоренс Найтингейл першою у світовій історії організувала школу медичних сестер та застосувала наукові методи у вирішенні проблем сестринської справи, а саме: дотримання ідеальної чистоти в палатах, регулярне провітрювання приміщень, дотримання режиму харчування, повний карантин для інфекційних хворих та уважне ставлення до всіх пацієнтів.

В період Кримської кампанії відправилася в польові шпиталі спочатку в Скутарі (Османська імперія), а потім до Криму.

У 1856 році Флоренс на свої гроші поставила на високій горі в Криму, над Балаклавою, великий хрест із білого мармуру на згадку про солдатів, лікарів і медсестер, загиблих у Кримській війні.

Кримська війна зробила Флоренс національною героїнею. Солдати, що повернулися з фронту, розповідали про неї легенди, називаючи її «леді з світильником», тому що ночами, з лампою в руках, вона завжди обходила палати з хворими. У 1883р. Найтингейл була нагороджена Королевським Червоним Хрестом, а в 1907 році стала першою жінкою Британії, яка отримала орден «За заслуги перед Вітчизною» з рук британського короля Георга П'ятого.

В 1912 році Ліга Міжнародного Червоного Хреста і Червоного Півмісяця заснувала Медаль імені Флоренс Найтингейл, досі найпочеснішу і вищу нагороду для сестер милосердя у всьому світі

День її народження - 12 травня - став Міжнародним днем медичної сестри.

Елізабет Блекуелл

(1821-1910)

Перша жінка, яка отримала вищу медичну освіту в США.

Вперше думка про одержання медичної освіти виникла у Елізабет після смерті її друга від невиліковної хвороби. Він говорив, що жінка може зробити процес лікування більш комфортним, і сама Елізабет вважала, що жінки можуть бути гарними лікарями через свій материнський інстинкт.

Рішення вивчати медицину було доволі спонтанним, прийнятим до того, як вона зрозуміла, наскільки важко буде подолати всі патріархальні перешкоди, однак ці труднощі лише зміцнили її рішучість.

Всі медичні школи США відмовили Блекуелл у вступі до навчального закладу, окрім Женевського медичного коледжу (Флорида).

Серед студентів Блекуелл була кращою на курсі, подолати соціальну ізоляцію, якій піддавалися всі жінки, які бажали отримати вищу освіту в той час, і отримала диплом.

23 січня 1849 року Елізабет Блекуелл стала першою жінкою, яка досягла ступеня доктора медицини в Сполучених Штатах. Місцева преса повідомила про успішне закінчення її навчання, і коли декан, доктор Чарльз Лі, присвоїв їй вчений ступінь, він встав і поклонився Елізабет.

Надалі вона почала свою практику і разом з однодумницями відкрила лікарню для незаможних жінок і дітей Нью-Йорка.

У 1868 році їм вдалося відкрити Медичний коледж для жінок.

Блекуелл брала також участь у становленні медичної освіти для жінок в Англії.

Варвара Олександрівна Кашеварова – Руднєва

(1842 – 1899)

Перша жінка, яка отримала медичну освіту в Росії, отримала звання лікаря-гінеколога і ступінь доктора медицини у 1876 році. Кашеварова була обрана членом Товариства російських лікарів.

Народилася у Вітебську у єврейській сім'ї. Рано залишившись сиротою, Руднєва вивчала грамоту на слух, уривками, у сім'ях, де працювала прислугою. Їй довелося рано вийти заміж, так як чоловік пообіцяв їй дати можливість вчитися.

Руднєва вступила до акушерської школи і отримала диплом акушерки. Згодом була зарахована в Оренбурзьке козацьке військо “повитухою”. У 1863 році домоглася дозволу на вступ до Медико-хірургічної академії, яку закінчила у 1868 році з золотою медаллю.

Медичну практику вела в клініці Боткіна у Петербурзі, а також у Железноводську, Петербурзькій та Воронежській губерніях.

Написала кілька наукових робіт. Автор художніх творів (автобіографічна повість «Піонерка» та ін.).

Надія Прокопівна Суслова

(1843-1918)

Перша російська жінка-лікар. Народилася 7 вересня 1843 р. в селі Паніно Гороховського повіту Нижегородської губернії в селянській родині. Батько керував маєтком графа Шереметьєва, зміг дати дітям гарну освіту. Надія відвідувала лекції в Медико-хірургічній академії у Санкт-Петербурзі.

У 1863 році вийшов університетський статут, що забороняв жінкам відвідувати вищі навчальні заклади. Суслова була вимушена продовжити своє навчання в Швейцарії.

Отримавши диплом доктора медицини, вона працювала в Граце (Австрія), потім удосконалювала свої знання з акушерства й гінекології у Відні.

Сусловій пропонували працювати у Франції, Німеччині, проте вона в 1869 році вирішує повернутися на батьківщину. У Росії склала екзамени на право лікарської практики, працювала акушером-гінекологом. Була автором кількох наукових праць.

Останні роки життя провела в Криму, недалеко від містечка Кастель (село Лазурне). Вона наполягала на будівництві дитячих пансіонатів, гімназії. Внесла 4000 рублів у фонд допомоги родинам загиблих та поранених у російсько-японській війні, допомагала окремим людям.

Суслова своїм прикладом довела, що жінка може бути лікарем. Вона доклала багато зусиль, щоб в Санкт-Петербурзі були відкриті перші Жіночі лікарські курси.

Софія Анастасіївна Окуневська-Морачевська

1865 - 1926

Вона була першою українською жінкою-лікарем з вищою медичною освітою, організаторкою медичної справи в Галичині. А ще вона — талановита літераторка, одна з перших діячок українського жіночого руху. Народилася на Тернопільщині.

1884 року Софії вдалося отримати дозвіл на складання іспитів за гімназійний курс, і 1885 року вона їх блискуче склала при Львівській академічній гімназії.

У 1887 році Окуневська вступила на медичний факультет Цюрихського університету, який закінчила в січні 1896-го, ставши першою жінкою-лікарем в Австро-Угорщині та першою українкою Галичини, що здобула університетську освіту.

Отримала звання доктора медицини Цюрихського університету. Практикувала у Швейцарії, Чехії.

Софія Окуневська створила цілу школу акушерів-гінекологів, відкрила перші у Західній Україні курси для сестер-милосердя. А за співчуття до чужого болю пацієнти називали її «святою Софією».

Останні роки провела у Львові, де вела невелику лікарську практику. Померла в лікарні від гнійного апендициту. Похована на Личаківському цвинтарі у Львові.

Княжна Віра Гнатівна Гедройць

(1870 – 1932)

Доктор медицини, професор, перша в Росії жінка-хірург і одна з перших жінок-професорів хірургії у світі, поетеса і прозаїк.

Походила з давнього литовського роду, який переїхав у Росію. Навчалася в Санкт-Петербурзі, де відвідувала медичні курси. Продовжила навчання в Швейцарії і закінчила медичний університет з відзнакою.

З 1921 року на запрошення професора Є. Г. Черняховського працювала у факультетській хірургічній клініці Київського медичного інституту. Тут, в якості приват-доцента кафедри, вона вперше читала курс дитячої хірургії. В. Г. Гедройць друкувала статті в медичних журналах з питань загальної і дитячої хірургії, кардіохірургії, онкології, ендокринології, брала участь в роботі хірургічних з'їздів, писала підручник.

У 1923 році обрана професором медицини. У 1929 році В. Г. Гедройць була обрана завідувачем кафедри факультетської хірургії. У 1930 році, під час арештів і чищень проти наукової інтелігенції знаменитого “процесу СВУ”, її звільняють з університету без права на пенсію.

Віра Гнатівна купила будинок в передмісті Києва, майже залишила хірургічну діяльність і стала займатися письменницькою діяльністю.

В. Г. Гедройць померла від раку в 1932 році.

Колоритна фігура Віри Гедройць — хірурга і лірика, що зберігала підкреслено “чоловічі” звички в одязі і побуті, “Жорж Санд Царського Села” - зафіксована в багатьох спогадах, у тому числі в белетристичних спогадах “Петербуржские зимы” Георгія Іванова.

В.Г. Гедройць - автор понад 60 наукових праць та доповідей з хірургії.

Персонал Царскосельського шпиталю.
В центрі — В. Г. Гедройць

Княжна Віра Гедройць (праворуч)
та імператриця Олександра
Федорівна в перев'язувальній
Царскосельського шпиталю.
1915 рік

В. Г. Гедройць - володар безцінного хірургічного
досвіду, важливість якого визнавали видатні
хірурги-чоловіки того часу

“Жорж Санд Царського Села”

Груня Юхимівна Сухарева

(1891 – 1981)

Засновник дитячої психіатричної школи в Росії. З 1917 по 1921 рр. працювала психіатром у Київській психіатричній лікарні, в психоневрологічній клініці Інституту охорони здоров'я дітей та підлітків.

У 1921 році переїхала до Москви, де організувала санаторні та психоневрологічні лікувальні установи для дітей і підлітків. З 1933 по 1935 рік завідує кафедрою психіатрії в Харкові.

У 1935 році створила кафедру дитячої психіатрії Центрального інституту удосконалення лікарів і понад 30 років її очолювала. З 1938 року завідує клінікою психозів дитячого віку Інституту психіатрії РРФСР. Г. Ю. Сухарева багато років була науковим керівником психіатричної лікарні ім. В. П. Кащенко, членом правління Всесоюзного, Всеросійського і Московського товариств невропатологів і психіатрів, головою дитячої секції Московського товариства невропатологів і психіатрів.

Г. Ю. Сухарева вивчала форми психічних захворювань у дітей і підлітків, особливо докладно – шизофренію. Багато патологій були описані нею вперше, вона – автор багатьох наукових праць.

Вірджинія Апгар

1909 - 1974

Народилась у Вестфілді, Нью-Джерсі (США). Після закінчення школи у вересні 1929 року Вірджинія Апгар вступає у Колумбійський університетський коледж терапії і хірургії в Нью-Йорку.

Трудову діяльність почала в жовтні 1933 року лікарем-інтерном в хірургії. Та через рік знову пішла вчитися, щоб стати анестезіологом.

В 1938 році Апгар повернулась в Колумбію вже завідуючою відділенням анестезіології при відділенні хірургії. Від 1946 по 1948 рік лікар Апгар переходить працювати в акушерську анестезіологію.

У 1949 році стала першою жінкою - професором в Columbia P&S, в той же час Апгар займалась науковою і дослідницькою роботою в Sloane Hospital for Women.

Останні 15 років свого життя Апгар присвятила роботі в Національному фонді, доклавши немало зусиль для його успішної діяльності. Найвідомішим дітищем Вірджинії Апгар стала, запропонована нею в 1952 році - шкала Апгар.

Її життя було наповнене різносторонніми інтересами: вона була палкою вболівальницею бейсбольної команди, захоплювалась рибалкою, філателією і доволі успішно займалась музикою, прекрасно грала на віолончелі та скрипці.

Гертруда Белл Елайон

(1918 – 1999)

Американський біохімік і фармаколог. В 1988 році Елайон отримала Нобелівську премію "За відкриття важливих принципів лікарської терапії" разом з Джеймсом Блеком та її багаторічним керівником Джорджем Хитчінгсом.

Гертруда Елайон народилась в Нью-Йорку у єврейській емігрантській сім'ї. Закінчила Хантерський коледж в 1937 році і Нью-Йоркський університет за спеціальністю "хімія" в 1941 році.

На початку 1941–42 рр. Гертруда працювала викладачем хімії і фізики, згодом у фірмі з виробництва харчових продуктів, займалась синтезом органічних сполук в компанії «Джонсон і Джонсон». В 1944 р. Елайон перейшла у фармацевтичну компанію, де зробила чудову кар'єру – стала директором з наукової роботи і керівником відділу експериментальної терапії. Саме тут, вона почала працювати над препаратами, направленними на боротьбу з імунними захворюваннями і вірусами. Ця дивовижна жінка зробила перші кроки до створення ліків проти раку, які впливають на хворі клітини, при цьому не займаючи здорові.

Софія Іонеску-Огрезяну

(1920 — 2008)

Софія Іонеску - перша в світі жінка - нейрохірург. Народилася у м. Фелтічень (Румунія).

За підтримки матері, вона вступила до медичної школи в Бухаресті у 1939 р. У свій перший рік стажування вивчала офтальмологію. Наступний рік провела у клініці в Сучаві, під час епідемії тифу. Перший досвід у хірургії вона здобула, проводячи перші хірургічні операції, в основному ампутації.

У жовтні 1943 року Софія стала інтерном у лікарні № 9 в Бухаресті. У 1944 році, під час бомбардування Бухареста, виконала невідкладну операцію на головному мозку пораненого хлопчика, так як частина медичного персоналу була відсутня.

У 1945 році Софія Іонеску отримала сертифікат на хірургічну практику. Протягом 47 років працювала нейрохірургом.

За особливі заслуги, що підтверджені ще роками студентства, Софія Іонеску була нагороджена відзнакою Червоного Хреста (1943), медаллю "XX-річчя визволення країни" (1964), медаллю "25 років проголошення Республіки" (1972).

У 1996 отримала Почесний диплом ANFDUR за виняткові заслуги, премію "Еліси Леоніди Замфіреску" і Почесний диплом Національної конфедерації жінок Румунії.

У 1996 р. стала членом Румунської спілки з історії медицини та 29 березня 1997 року стала почесним членом Академії медичних наук.

Наталія Петрівна Бехтерева

1924 – 2008

Нейрофізіолог, доктор медичних наук, професор, академік АН СРСР (1981), мабуть, одна із заслужених лікарів і вчених - жінок у професії.

Н. П. Бехтерева народилася в Ленінграді в інтелігентній сім'ї. Вона була внучкою великого вченого академіка Володимира Бехтерева. Їй було всього 4 роки, коли він помер. Дитинство Наталі було важким. Після того, як батька-інженера розстріляли, як ворога народу, а матір відправили в сталінські табори, дівчинка опинилася в дитячому будинку. Медициною вона всерйоз зацікавилася під час війни, коли в блокадному Ленінграді чергувала в госпіталях, доглядаючи за пораненими.

У 1947 році Наталя закінчила Ленінградський медичний інститут імені академіка Павлова, в 1950 році — аспірантуру. 1950 – 1990 рр. працювала в Інституті експериментальної медицини АМН СРСР, очолювала його. Потім стала на чолі Інституту мозку людини РАН і майже два десятиліття була його науковим керівником.

Наталя Петрівна - автор близько 400 наукових праць, їй належать відкриття в області механізмів мислення, пам'яті, емоцій і організації головного мозку людини.

Вона перша здійснила вживлення електродів у головний мозок. Її особливо цікавили такі таємниці мозку, як інтуїція, віщі сни, безумство і геніальність. Н.П.Бехтерева приділяла велику увагу вивченню процесів, що відбуваються в підкірковій речовині мозку, і тут вона була на передовому краї науки.

*Медицина - це не тільки наука зцілення, це -
лагідність та турбота. Окрім ліків і процедур хворому
необхідні, насамперед, співчуття і милосердя. Адже
лагідні, обнадійливі слова, сказані у важку для людини
хвилину, часто творять диво. Високий професіоналізм
жінки-лікаря, її мудрість та терпіння, турботливі руки
рятували і рятують тисячі хворих, дарують тисячі
життів.*

Використані джерела:

Апгар, Вирджиния —(Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: ru.wikipedia.org>
Апгар, Вирджиния - дата доступу 27.02.2016р.

Екатерина Михайловна Бакунина биография, Крымская.. —(Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: people.su>10121 - дата доступу 24.02.2016р.

Бехтерева, Наталья Петровна —(Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: ru.wikipedia.org/wiki/Бехтерева,...копия - дата доступу 06.02.2016р.

Блэкуэлл, Элизабет —(Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: ru.wikipedia.org/wiki/Блэкуэлл,...копия - дата доступу 06.02.2016р.

Бэрри, Джеймс —(Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: ru.wikipedia.org/wiki/Бэрри,_ Джеймс - дата доступу 06.02.2016р.

Гедройц, Вера Игнатьевна —(Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: ru.wikipedia.org/wiki/Гедройц,... копия- дата доступу 06.02.2016р.

Гертруда Белл Елайон —(Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: uk.wikipedia.org>
Гертруда Белл **Елайон** - дата доступу 16.02.2016р.

Sofia Ionescu Wikipedia, the free encyclopedia —(Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: en.wikipedia.org>**Sofia Ionescu** - дата доступу 15.02.2016р.

Кашеварова-Руднева Варвара Олександрівна - значення слова,... (Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: vseslova.com.ua/word/Кашеварова-...копия - дата доступу 06.02.2016р.

Найтингейл, Флоренс —(Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: ru.wikipedia.org>
Найтингейл, Флоренс - дата доступу 27.02.2016р.

Окуневська-Морачевська Софія — (Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>.../ Окуневська-**Мораче**... - дата доступу 07.02.2016р.

Перші жінки-лікарі | — (Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: hismed.nethismed.net/node/128 копия- дата доступу 07.02.2016р.

Суслова Надія Прокопівна —(Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>.../Суслова_Надія_Пр... - дата доступу 07.02.2016р.

Сухарева, Груня Ефимовна - (Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Сухарева>,_Груня_Ефимовна - дата доступу 07.02.2016р.